

News analysis

ΤΟΥ **Π.Κ. Ιωακειμίδη**

Γεωπολιτική επιρροή σκληρής ή ήπιας ισχύος;

Η σκληρή ισχύς (η στρατιωτική δύναμη δηλαδή) είναι ένα αναγκαίο μέσο άσκησης γεωπολιτικής επιρροής (ελληνικοί Patriot στη Σαουδική Αραβία λ.χ. που λαμβάνουν μέρος μάλιστα και σε ανακατίσεις ιρανικών πυραύλων). Δεν είναι όμως το πλέον ανθεκτικό και σταθερό μέσο στον χρόνο. Αν και η Ελλάδα για πρώτη φορά είναι παρούσα με «σκληρή ισχύ» από τα Βαλκάνια (προστασία Βουλγαρίας) μέχρι τη Σαουδική Αραβία και την Ερυθρά Θάλασσα (επιχείρηση Aspides). Ωστόσο η Ελλάδα εμφανίζεται να ασκεί πολύ μεγαλύτερη γεωπολιτική επιρροή από το πραγματικό της μέγεθος (πληθυσμός, οικονομία, κ.λπ.). Μια δέσμη άλλων παραγόντων – πέραν της σκληρής ισχύος – προσφέρουν υψηλές δυνατότητες επιρροής. Πρώτα απ' όλα η κρίσιμη γεωγραφική της θέση στο μεταίχμιο πολιτισμών και ηπείρων σε τόξα αστάθειας ως δύναμη σταθερότητας και ειρήνης. Ένας δεύτερος παράγων είναι το γεγονός ότι είναι οισονεί υπερδύναμη σε όρους «ήπιας ισχύος» (soft power) τουλάχιστον στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καμία άλλη χώρα-μέλος της ΕΕ δεν διαθέτει ανάλογο απόθεμα ήπιας ισχύος για αξιοποίηση σε τέσσερις τουλάχιστον τομείς: (α) του πολιτισμού με προεξάρχοντα τον πολιτισμό της κλασικής Ελλάδας (λίκνο της δημοκρατίας αλλά και της Δύσης ως πολιτιστικής οντότητας χωρίς τις τρέχουσες ποικίλες διαστροφές της), (β) της ελληνικής διασποράς σ' όλα τα πλάτη της υφπλίου με θέσεις επιρροής στον χώρο της πολιτικής, της επιστήμης, του πολιτισμού, (γ) της θρησκείας. Η παρουσία της Ορθόδοξης Χριστιανοσύνης στον πλανήτη αποτελεί υπολογίσιμο διαύλο επιρροής και (δ) της ναυτιλίας. Η κυρίαρχη παρουσία της ελληνικής ναυτιλίας παγκοσμίως συνιστά σημαντική παράμετρο ισχύος, τη σημασία της οποίας συνειδητοποιήσαμε τώρα με τον πόλεμο ΗΠΑ - Ιράν και το κλείσιμο των Στενών του Ορμούζ. Μια σημαντική βεβαίως παράμετρος υποβάθρου που επιτρέπει στην Ελλάδα να ασκεί/επεκτείνει τη γεωπολιτική της επιρροή (Ινδία, Κίνα, κ.α.) είναι η συμμετοχή

της στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε συνδυασμό με τη συμμετοχή επίσης της Κύπρου. Η ταυτόχρονη παρουσία των δύο χωρών στην ΕΕ δημιουργεί εκ των πραγμάτων το γεωγραφικό πεδίο επέκτασης της επιρροής στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και επέκεινα. Ελλάδα και Κύπρος λειτουργούν ως η αιχμή της Ευρώπης προς τη Μέση Ανατολή. Τούτο εξηγεί γιατί η Γαλλία ως η κατ' εξοχήν μεσογειακή δύναμη αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις δύο χώρες. Και γι' αυτό κοντά στην τριμερή Ελλάδα, Κύπρος, Ισραήλ τείνει να σχηματισθεί μια νέα, ερωπαϊκή τριμερής Γαλλία, Ελλάδα, Κύπρος. Για τον Joseph Nye (πατέρα του όρου «ήπια ισχύς»), ο συνδυασμός σκληρής και ήπιας δύναμης ως «εξυπνης ισχύος» είναι αυτός που προσφέρει καλύτερες δυνατότητες άσκησης επιρροής.

Η διεύρυνση της ελληνικής γεωπολιτικής επιρροής έχει ωστόσο αναβιώσει ορισμένα διαχρονικά σύνδρομα από πλευράς Τουρκίας. Γίνεται λόγος π.χ. για ελληνικό επεκτατισμό και για απόπειρα περικύκλωσής της. Φαντασιώσεις. Μια δημοκρατική χώρα δεν μπορεί εξ ορισμού να έχει επεκτατική πολιτική (με μοναδική διαχρονική εξαίρεση της ΗΠΑ με τους πολέμους επιλογής). Επιπλέον, κάθε χώρα-μέλος της ΕΕ περιορίζεται στις γεωπολιτικές επιλογές και δραστηριότητές της από το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο που σε γενικές γραμμές υπακούει στη λογική του διεθνούς δικαίου. Από την άποψη αυτή έχει υψηλή σημασία η δήλωση που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υιοθέτησε την περασμένη εβδομάδα (πέρασε απαρατήρητη) με την οποία η Ένωση εκφράζει την προσηλωσή της στο διεθνές δίκαιο, την πολυμέρεια και τον Καταστατικό Χάρτη ΟΗΕ.

Ο Π.Κ. Ιωακειμίδης είναι ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), πρώην πρεσβευτής - σύμβουλος του ΥΠΕΞ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ. Από τις εκδόσεις Ι. Σιδέρης κυκλοφορεί το νέο του βιβλίο με τίτλο «Πέρα από τα στερεότυπα. Νέα προοδευτική εξωτερική και ευρωπαϊκή πολιτική»

Ο Στέφανος Κασσιμάτης απουσιάζει με άδεια

PHOTO BY JAN LEDEKANN ON UNSPLASH